

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2025

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

[Δημιουργικότητα]

Η δημιουργικότητα νοείται ως μια διαδικασία, η οποία οδηγεί σε κάποια μορφή δημιουργικής παραγωγής και χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία και αποτελεσματικότητα, ενώ μπορεί να συνδυάζει ιδέες ή υλικά με νέους τρόπους. Συνδέεται άμεσα με τη φαντασία, την καινοτομία, την επίλυση προβλημάτων και την αποκλίνουσα σκέψη, αλλά η πολύπλευρη φύση της καθιστά δύσκολο το εγχείρημα να την ορίσει κάποιος.

Μπορεί κανείς να πει ότι η επίλυση προβλημάτων, η εξεύρεση λύσεων και η παροχή πολύτιμης εργασίας μέσω της φαντασίας, της πρωτοτυπίας και της ευχέρειας απαιτούν δημιουργικό νου. Η αξία της δημιουργικότητας είναι πολιτιστικά, κοινωνικά αλλά και οικονομικά αδιαμφισβήτητη, εξ ου και η ένταξή της στους γενικούς εκπαιδευτικούς στόχους παγκοσμίως.

Η δυναμική σχέση της εκπαίδευσης μέσω των τεχνών με τη δημιουργικότητα έχει επιβεβαιωθεί ερευνητικά. Η συμμετοχή των παιδιών σε καλλιτεχνικές δράσεις ενισχύει την καλλιέργεια της αποκλίνουσας σκέψης τους. Στο ίδιο πνεύμα, εντοπίζεται ισχυρή σχέση ανάμεσα στην ενασχόληση με τις τέχνες και στην ανάπτυξη της φαντασίας, την κατανόηση σύνθετων εννοιών και την ανάληψη πρωτοβουλιών για την εξεύρεση λύσεων σε προβληματικές καταστάσεις. Σε ένα πολύτεχνο εργαστήριο, το παιχνίδι με τις μορφές εξασφαλίζει μοναδικές πολυαισθητηριακές εμπειρίες μάθησης και ζωής για το μικρό παιδί. Στο παιδί που πειραματίζεται με τις μορφές στο παιχνίδι του, εξασφαλίζονται ευκαιρίες να ανακαλύψει και να εκφράσει συναισθήματα, αγωνίες και σκέψεις. Ταυτόχρονα, η ίδια εμπειρία παρέχει τη δυνατότητα ειδικά στο μικρό παιδί να καθρεφτιστεί στο δημιούργημά του, να νιώσει την ιδιαιτερότητα και τη μοναδικότητα του προσώπου του και να αναπτυχθεί.

[Αντώνης Λενακάκης, *Τέχνες-διαδίκτυο-δημιουργικότητα*, ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ, 2024, ePublishing: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, απόσπασμα ελαφρώς διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης].

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η δημιουργικότητα αρχίζει από την κούνια

Αν νομίζετε πως η ικανότητα να κάνει κάποιος σύνθετες σκέψεις αφορά μόνο τους ενήλικους, κάνετε λάθος. Κι αυτό διότι επιστήμονες του Πανεπιστημίου του Μπέρμινγχαμ και του Πανεπιστημίου Κεντρικής Ευρώπης στην Αυστρία (CEU), έπειτα από σχετική έρευνα, διαπίστωσαν πως η δημιουργική σκέψη ξεκινά από την... κούνια. Όπως συγκεκριμένα προέκυψε από τη μελέτη τους που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό «PNAS», τα βρέφη ηλικίας έως 12 μηνών όχι μόνο είναι ικανά για δημιουργική σκέψη πολύ πριν αρχίσουν να μιλάνε, αλλά και αυτού του είδους η σκέψη είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη της γλωσσικής τους ικανότητας.

Όπως εξήγησε η επικεφαλής της μελέτης, νευροεπιστήμονας με ειδίκευση στη βρεφική και πρώιμη παιδική ηλικία Δρ. Μπάρμπαρα Πομιεχόφσκα, στόχος της ερευνητικής της ομάδας ήταν να

ανακαλύψει την «πηγή» της ανθρώπινης δημιουργικότητας και της παραγωγικής σκέψης. «Η ανθρώπινη ευφυΐα και δημιουργικότητα βασίζονται στη συνδυαστική σκέψη ή στην ικανότητα σχηματισμού εντελώς νέων σκέψεων, συνδυάζοντάς τες με υπάρχουσες (γνωστές) έννοιες και ιδέες. Η δημιουργικότητα των ανθρώπων δεν έχει όρια, μας πήγε στο φεγγάρι και μας επέτρεψε να θεραπεύσουμε θανατηφόρες νόσους, αλλά δεν γνωρίζουμε ακόμα πότε και πώς προκύπτει αυτή η εντυπωσιακή ικανότητα συνδυασμού ιδεών και εφεύρεσης νέων πραγμάτων. Αυτή η έρευνα δείχνει ότι πρέπει να πάμε πίσω στην αρχή της γλωσσικής ανάπτυξης για να λύσουμε αυτό το παζλ».

Σύμφωνα με τη δόκτορα Πομιεχόφσκα, η συγκεκριμένη μελέτη έδειξε πως η ανθρώπινη δημιουργικότητα είναι αρχέγονη και ξεκινά ήδη από τη βρεφική ηλικία. «Όταν μιλάμε για δημιουργικότητα, αναφερόμαστε συνήθως σε ανθρώπους που ασχολούνται με τις τέχνες, σε κάποιους εφευρέτες και γενικότερα σε ενήλικους και μεγαλύτερα παιδιά που έχουν κάποιο ιδιαίτερο ταλέντο. Πολύ λίγοι άνθρωποι μπορούν να φανταστούν πως ένα μικρό ανθρωπάκι έχει ικανότητα για συνδυαστική σκέψη. Θα πρέπει, επομένως, να μελετήσουμε τις συνθήκες εκείνες που επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη των δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους. Και τώρα που γνωρίζουμε ότι αυτή η ικανότητα ξεκινά νωρίς, μπορούμε να εξετάσουμε όλους αυτούς τους βιολογικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες που μπορεί να την επηρεάσουν. Για παράδειγμα η φτώχεια, το ανθυγιεινό περιβάλλον διαβίωσης, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονιών, η έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης και η κακή διατροφή είναι γνωστοί παράγοντες που επιδρούν στη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών».

[Άρθρο της Κέλλυς Φαναριώτη από το διαδίκτυο (tovima.gr), 13-08-2024, συντομευμένο και ελαφρώς διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης].

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

[Εξαίσια αστική μας κοινωνία]

Ανεβαίνω στο γραφείο κι αμέσως ζαρώνει η καρδιά μου. Οι αγαπητοί μου συνάδελφοι καταφθάνουν λαχανιασμένοι. Κάθε πρωί μελετώ σχολαστικά την καλημέρα τους, το ύφος τους και τη ματιά τους. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς έγινε και μαζεύτηκαν όλες οι μπαγιάτικες φάτσες πάνω στο δικό μου το κεφάλι. Εκείνο όμως που με απελπίζει περισσότερο είναι, πως το ίδιο σχεδόν συμβαίνει και σε όλα τα άλλα γραφεία. Αυτό το διαπίστωσα μόνος μου τελευταία, όταν πάνω στην αγανάκτησή μου, είπα ν' αλλάξω και πάλι δουλειά, για να μην τους βλέπω όλη μέρα μπροστά μου. Κατόπι σκέφτηκα πως θα τους έχει αποξεράνει έτσι, σώμα και καρδιά, το πολύ διάβασμα, το κλείσιμο ή η βαθιά σκέψη. Σηκώθηκα και ξαναπήγα στις διάφορες μεγάλες σχολές για να τους δω νεαρούς και φρέσκους φρέσκους. Χώθηκα βέβαια στις αίθουσες των πρωτοετών. Εδώ, είπα, μέσα σ' αυτό το φυτώριο, θα φανεί το πράγμα. Και όμως η εντύπωσή μου ήταν εξίσου αποκαρδιωτική· το επόμενο κύμα, δεν αποκλείεται, να είναι χειρότερο.

Σκέφτομαι μήπως πρέπει ν' αλλάξω επάγγελμα και όχι μονάχα γραφείο. Τώρα όμως είναι μάλλον αργά· ούτε τέχνη ξέρω, ούτε για να πάω μαθητευόμενος έχω την ηλικία και το κουράγιο, αλλά ούτε τα χαρτιά και τα κατάστιχα¹ χωνεύω. Θα ήθελα, είναι αλήθεια, προ πολλού να ήμουν εργάτης· παράλληλα όμως να έχω αυτή την ίδια ψυχή, τις ίδιες γνώσεις και τα ίδια μυαλά.

1. κατάστιχα: λογιστικά βιβλία, βιβλία επαγγελματιών

[Γιώργος Ιωάννου, Για ένα φιλότιμο, εκδ. Κέδρος, 1980, απόσπασμα διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης].

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων τις θέσεις της Μπάρμπαρα Πομιεχόφσκα στο Κείμενο 2 για την ανθρώπινη δημιουργικότητα.

Μονάδες 20

Θέμα Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το Κείμενο 1, τις παρακάτω περιόδους λόγου, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη *Σωστό* ή *Λάθος* (χωρίς αναφορά σε χωρία του κειμένου):

α. Ένα από τα χαρακτηριστικά της δημιουργικότητας είναι ότι αποφέρει αποτελέσματα.

β. Ένας από τους στόχους της εκπαίδευσης, σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι η καλλιέργεια της δημιουργικότητας.

γ. Η σύνδεση της δημιουργικότητας με τις τέχνες στην εκπαίδευση δεν έχει ερευνηθεί.

δ. Η επαφή του παιδιού με τις τέχνες δυσχεραίνει την προσπάθειά του να επιλύσει προβλήματα.

ε. Το παιδί, μέσα από το δημιουργικό παιχνίδι, ανακαλύπτει τον εαυτό του.

Μονάδες 15

B2. Το Κείμενο 1 αποτελεί δείγμα επιστημονικού λόγου. Να εντοπίσετε δύο γλωσσικές επιλογές που το επιβεβαιώνουν (μονάδες 2) δίνοντας το αντίστοιχο χωρίο (μονάδες 2) και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας (μονάδες 6).

Μονάδες 10

B3. α. Ποιο είναι το επικοινωνιακό αποτέλεσμα του τίτλου του Κειμένου 2 και πώς επιτυγχάνεται; (μονάδες 3)

β. «Θα πρέπει, επομένως, να μελετήσουμε τις συνθήκες εκείνες που επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη των δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους»: Να μεταφέρετε την περίοδο λόγου του Κειμένου 2 στην αντίθετη σύνταξη κάνοντας τις αναγκαίες μετατροπές (μονάδες 5) και να επισημάνετε δύο αλλαγές στο ύφος (μονάδες 2).

Μονάδες 10

Θέμα Γ

Γ1. Γιατί εμφανίζεται προβληματισμένος ο ήρωας του Κειμένου 3 και πώς εκδηλώνει τον προβληματισμό του; Να απαντήσετε αξιοποιώντας συνολικά τρεις (3) διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες. Εσείς πώς θα αντιδρούσατε σε ανάλογη περίπτωση; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Τα Κείμενα 1 και 2 αναφέρονται στη δημιουργικότητα και τη σημασία της. Αξιοποιώντας δημιουργικά το περιεχόμενό τους, σε ένα άρθρο 350-400 λέξεων που θα αναρτήσετε στο προσωπικό σας ιστολόγιο, να αναφέρετε:

α) τους λόγους για τους οποίους το σύγχρονο σχολείο οφείλει να καλλιεργεί τη δημιουργικότητα των μαθητών/ μαθητριών και

β) τους τρόπους με τους οποίους εσείς επιλέγετε στην προσωπική σας ζωή να εκφράσετε τη δημιουργικότητά σας.

Μονάδες 30

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Ν' αποδώσετε συνοπτικά σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων τις θέσεις της Μπάρμπαρα Πομιεχόφσκα στο Κείμενο 2 για την ανθρώπινη δημιουργικότητα. (μονάδες 20)

Η επιστήμονας παρουσιάζει ως ερευνητικό συμπέρασμα την ύπαρξη αρχέγονης δημιουργικότητας στον άνθρωπο. Αυτή η απεριόριστη ικανότητα του νου να συνδυάζει ιδέες και γνώσεις και να σχηματίζει νέες έννοιες οδηγεί στην πολιτισμική πρόοδο και αποδίδεται συνήθως σε ταλαντούχους ενήλικες. Ωστόσο η έρευνα που δείχνει ότι εντοπίζεται στα βρέφη, στα πρώιμα στάδια γλωσσικής ανάπτυξης, επιβάλλει τη διερεύνηση όλων των βιολογικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων καθώς, αν αυτοί είναι στερητικοί, μπορεί να αναστέλλουν τη δημιουργικότητα κατά τη βρεφική ηλικία. 76

ΘΕΜΑ Β

B1.

α. Σωστό (§1: "...χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία και αποτελεσματικότητα...")

β. Σωστό (§2: "...και η ένταξή της στους γενικούς εκπαιδευτικούς στόχους παγκοσμίως.")

γ. Λάθος (§3: "Η δυναμική σχέση της εκπαίδευσης μέσω των τεχνών με τη δημιουργικότητα έχει επιβεβαιωθεί ερευνητικά.")

δ. Λάθος (§3: "Στο ίδιο πνεύμα, εντοπίζεται ισχυρή σχέση ανάμεσα στην ενασχόληση με τις τέχνες και στην ανάπτυξη της φαντασίας, την κατανόηση σύνθετων εννοιών και την ανάληψη πρωτοβουλιών για την εξεύρεση λύσεων σε προβληματικές καταστάσεις")

ε. Σωστό (§3: "Ταυτόχρονα, η ίδια εμπειρία παρέχει τη δυνατότητα ειδικά στο μικρό παιδί να καθρεφτιστεί στο δημιούργημά του, να νιώσει την ιδιαιτερότητα και τη μοναδικότητα του προσώπου και να αναπτυχθεί.")

(Σ.σ. η αιτιολόγηση δεν απαιτείται)

B2. Το κείμενο του Α. Λενακάκη συγκεντρώνει αρκετά χαρακτηριστικά που ταιριάζουν σε επιστημονικό λόγο. Πιο συγκεκριμένα:

- γ' ρηματικό πρόσωπο ("νοείται", "οδηγεί")→ ο λόγος αποκτά αντικειμενικότητα. Ύφος ουδέτερο και η ματιά του συντάκτη αποστασιοποιημένη.

- αναφορική λειτουργία της γλώσσας (“Η δημιουργικότητα νοείται ως μια διαδικασία...”)-> προσδίδει σαφήνεια και η ακρίβεια στα λεγόμενα του συντάκτη.
- υποτακτική σύνδεση (διαδοχική υπόταξη) (“Στο παιδί που πειραματίζεται...και να εκφράσει... και σκέψεις”)-> το ύφος είναι σύνθετο και απαιτητικό.
- μακροπερίοδος λόγος (Μπορεί κανείς να πει... απαιτούν δημιουργικό νου”)-> σύνθετο ύφος και απαιτητικός ο λόγος στην κατανόηση.
- παθητική σύνταξη (“εξασφαλίζονται ευκαιρίες”, “να καθρεφτιστεί”)-> ύφος ουδέτερο και αντικειμενικό
- ονοματικές φράσεις/ονοματοποίηση (“επίλυση προβλημάτων”, “εξεύρεση λύσεων”)-> σύνθετος και πυκνός λόγος
- ειδικό λεξιλόγιο (“αποκλίνουσα σκέψη”, “πολυαισθητηριακές εμπειρίες”)-> ορολογία που καθιστά το ύφος επιστημονικό. Ο λόγος αποκτά εγκυρότητα και αξιοπιστία.
- οριστική έγκλιση – επιστημική τροπικότητα (“ενισχύει την καλλιέργεια”, “παρέχει τη δυνατότητα”)-> ενισχύει τη βεβαιότητα του συντάκτη.

Στόχος των γλωσσικών επιλογών είναι να κατανοήσει ο αναγνώστης σε βάθος το θέμα της δημιουργικότητας, να επιλυθούν τυχόν απορίες και να πειστεί για τις αξιόλογες πτυχές της.

(Σ.σ. Αρκούν δύο από τις επιλογές)

B3. α) Ο τίτλος είναι ευσύνοπτος, μία σύντομη περίοδος λόγου. Σε αυτήν αξιοποιείται μια «νεκρή» μεταφορά (“αρχίζει από την κούνια”). Ο τίτλος είναι δηλωτικός του περιεχομένου, καθώς εστιάζει στη δημιουργικότητα (είναι η πρώτη λέξη στον τίτλο) από τη βρεφική κιόλας ηλικία (“αρχίζει από την κούνια”) και στα χαρακτηριστικά της. Η χρήση του ρήματος σε γ’ πρόσωπο (“αρχίζει”). καθιστά τον τίτλο σαφή και κατανοητό και αντικειμενικό σχετικά με την επιστημονική άποψη ότι η δημιουργικότητα ξεκινά από τα πρώτα χρόνια της ζωής του ανθρώπου. Κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη εξαιτίας του λογοπαίγνιου, ώστε να παρακινήσει τον αναγνώστη να συνεχίσει την ανάγνωση. Επομένως, ο τίτλος είναι επικοινωνιακά αποτελεσματικός, καθώς εξυπηρετεί τους στόχους του.

β) Η σύνταξη από ενεργητική θα γίνει παθητική ως εξής:

“Θα πρέπει, επομένως, να μελετηθούν (από εμάς) οι συνθήκες εκείνες από τις οποίες επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη των δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους”.

Το ύφος γίνεται πιο αντικειμενικό και ουδέτερο. Ο λόγος γίνεται επίσημος και περισσότερο σύνθετος ως προς τον τρόπο που αναλύεται η έννοια της δημιουργικότητας.

ΘΕΜΑ Γ

Στο απόσπασμα του διηγήματος αποτυπώνεται με απλό και λιτό τρόπο η ανθρώπινη αλλοτρίωση, η απώλεια των ανθρώπινων χαρακτηριστικών στον σύγχρονο εργασιακό χώρο, καταρχάς. Ο πρωτοπρόσωπος αφηγητής (“οι αγαπητοί μου συνάδελφοι”, “ανεβαίνω”) απελπίζεται παρατηρώντας τις συνθήκες και τη διάθεση των παραιτημένων συναδέλφων του, τους οποίους περιγράφει με τη μεταφορά “μπαγιάτικες φάτσες”. Η καθημερινή επαφή μαζί τους, του προκαλεί θλίψη και απογοήτευση, στερεί τη δική του όρεξη (μτφ. “ζαρώνει η καρδιά μου”), μία κατάσταση που

φαίνεται να επαναλαμβάνεται στην καθημερινότητά του, όπως δείχνει και η χρήση εξακολουθητικών χρόνων (“ανεβαίνω”, “μελετώ σχολαστικά”). Η απελπισία του (εξομολογητική διάθεση “με απελπίζει”) ενισχύεται όταν διαπιστώνει πως αυτή η ρουτίνα, η παραίτηση, η απώλεια του εαυτού είναι καθολικά γνωρίσματα εν τέλει, στα εργασιακά περιβάλλοντα (“συμβαίνει σε όλα τα γραφεία”). Η σκέψη και το σχόλιο του μονοπρόσωπου αφηγητή για τις συνέπειες της αλλοτρίωσης δίνονται με χαρακτηριστικό τρόπο “τους έχει αποξεράνει σώμα και καρδιά”, ενώ στην προσπάθειά του να εξηγήσει το στέγνωμα από ιδέες, την απώλεια έμπνευσης και συναισθήματος, ενοχοποιεί το διάβασμα ή τη βαθιά – με κρυμμένη ειρωνεία- σκέψη, που μάλλον απογυμνώνει τον άνθρωπο από το βαθύ και αυθεντικό συναίσθημα. Το εντυπωσιακό είναι ότι η διάψευση έρχεται και από νέους φοιτητές –μελλοντικούς εργαζόμενους- καθώς ο ήρωας αναζητά την ελπίδα στα αμφιθέατρα· γεγονός που δείχνει ότι η απώλεια του ανθρώπινου προσώπου είναι γενικευμένη συνέπεια του σύγχρονου πολιτισμού όπως και ο τίτλος υπαινίσσεται («Εξάισια αστική μας κοινωνία»). Αποκαρδιώθηκε (“αποκαρδιωτική”) όταν διαπίστωσε πως και εκεί οι συνθήκες δεν διαφέρουν σημαντικά (“το επόμενο κύμα... είναι χειρότερο”). Για τον εγκλωβισμένο ήρωα δεν υπάρχει ως δυνατότητα ούτε η αλλαγή επαγγέλματος, ουσιαστικά ανέφικτη (“ούτε τέχνη ξέρω...ούτε... έχω την ηλικία και το κουράγιο, ...χωνεύω”).

Μου είναι κατανοητή η απελπισία του ανθρώπου του παγιδευμένου σε μια πληκτική ζωή, σε μια απάνθρωπη ρουτίνα. Διότι η δημιουργικότητα είναι εγγενής ανθρώπινη ανάγκη. Ωστόσο στις απαρχές της ενήλικης ζωής μου δεν θέλω να παραιτηθώ από τη διεκδίκηση της δημιουργικότητας. Γι’ αυτό θα μάχομαι, θα αντιστέκομαι, θα διεκδικώ....

ΘΕΜΑ Δ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο (απαιτείται τίτλος, αφόρμηση από την επικαιρότητα, επικράτηση γ’ προσώπου, χρήση και α’ ενικού στο β’ ζητούμενο)

Πρόλογος: Η σχολική καθημερινότητα, η ρουτίνα της, τα «αμαρτήματά» της, οι λόγοι της πλήξης μας είναι συχνό θέμα στις μεταξύ μας κουβέντες αλλά και στη δημόσια συζήτηση. Το αίτημα, λοιπόν, για ένα δημιουργικό σχολείο που μας εμπνέει και δίνει διέξοδο στην αρχέγονη επιθυμία της δημιουργίας είναι ισχυρό.

Α’ Ζητούμενο

- Το σχολείο ως ο κατεξοχήν φορέας εκπαίδευσης οφείλει να προετοιμάζει κατάλληλα τους μαθητές ώστε να είναι ικανοί να αντιμετωπίσουν τις συνθήκες της σύγχρονης κοινωνίας. Τα σύγχρονα προβλήματα είναι σύνθετα και πολυπαραγοντικά και γι’ αυτό απαιτείται εναλλακτικός τρόπος σκέψης και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων που η καλλιέργεια της δημιουργικότητας προσφέρει.
- Δεδομένης, μάλιστα, της πίεσης που δέχονται οι μαθητές σήμερα από τον τεράστιο όγκο των σχολικών υποχρεώσεων και τον εξετασιοκεντρικό χαρακτήρα του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος, η δημιουργικότητα στον σχολικό χώρο αποτελεί αντισταθμιστικό παράγοντα που ενδυναμώνει το ενδιαφέρον των μαθητών για το σχολείο.
- Εξάλλου, φαινόμενα όπως η ενδοσχολική βία φανερώνουν την επιτακτική ανάγκη εύρεσης δημιουργικών διεξόδων εκτόνωσης των νέων για την αποφυγή αντιστοιχών φαινομένων παθογένειας στον σχολικό χώρο αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.
- Η καλλιέργεια δημιουργικής σκέψης άλλωστε προετοιμάζει ενήλικες ικανούς να καινοτομήσουν μελλοντικά σε κάθε τομέα δραστηριοποίησής τους συμβάλλοντας στην οικονομική, πολιτική, επιστημονική πρόοδο της χώρας.

- Η ανάπτυξη και η διάδοση της τεχνητής νοημοσύνης σε όλους τους τομείς, αναγκάζει τον άνθρωπο να αναπτύξει τα αντανεκλαστικά και τη δημιουργικότητά του, ώστε να ξεπεράσει τη μηχανή και να μην βρεθεί υποχείριό της.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το σχολείο επηρεάζει και τις προσωπικές μας επιλογές: μέσα από δημιουργικές δράσεις στο σχολείο πέφτουν τα τείχη που χωρίζουν τη σχολική και την προσωπική μας ζωή και προστατεύουν από τη σπατάλη του χρόνου που επιβάλλει η βιομηχανία της επικοινωνίας και της διασκέδασης.

Β' Ζητούμενο

Χάρη στα ποικίλα ερεθίσματα αναζητώ και βρίσκω τρόπους να σημιουργώ :

- Μέσω της ενασχόλησής μου με την τέχνη (μουσική, χορός, ζωγραφική, κ.λπ) έχω την ευκαιρία να εκφραστώ, να δημιουργήσω χωρίς όρια....
- Μέσω της εμφάνισής μου, των ενδυμάτων που επιλέγω, των στυλιστικών επιλογών μου γενικότερα. Εκφράζω την ιδιαιτερότητά μου, τη στάση μου, την αντίστασή μου στη μαζική μόδα.....
- Μέσω της ενασχόλησής μου με την μαγειρική, του συνδυασμού συνηθισμένων και μη υλικών καταλήγω σε διαφορετικές γεύσεις κάθε φορά. Πειραματίζομαι, δοκιμάζω, καλλιεργώ τη φαντασία μου, παίζω...
- Μέσω της διακόσμησης του προσωπικού μου χώρου, τον οποίο έχω τη δυνατότητα να διαμορφώνω όπως επιθυμώ κάθε φορά. Εκφράζω την αισθητική μου
- Μοντελισμός, κατασκευές, χειροτεχνίες.....
- Πρωτότυπες προσεγγίσεις – λύσεις σε μαθησιακές προκλήσεις (π.χ. στα μαθηματικά, στη λογοτεχνία...)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ανακεφαλαίωση/συμπεράσματα

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Η θεματική περιοχή (δημιουργικότητα) είναι ενδιαφέρουσα, αν και αρκετά συνηθισμένη στο γλωσσικό μάθημα.

Τα δύο μη λογοτεχνικά κείμενα δεν είναι «δύσκολα» στην κατανόησή τους. Όμως:

- στο α' υπάρχουν άλματα, πολλές επαναλήψεις και κάποιες ασάφειες
- στο β' σχετική ασάφεια στην 1^η παρ. με τις έννοιες «δημιουργική σκέψη στα βρέφη», «πριν αρχίσουν να μιλάνε», «απαραίτητη για την ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας», που εντείνεται από την αναφορά της 2^{ης} παρ. «η έρευνα δείχνει ότι πρέπει να πάμε πίσω στην αρχή της γλωσσικής ανάπτυξης για να λύσουμε αυτό το παζλ»...

Το τρίτο κείμενο (απόσπασμα από διήγημα του Γ. Ιωάννου) είναι ενδιαφέρον και προσιτό στην ερμηνεία αφορά την ανθρώπινη αλλοτρίωση στο επάγγελμα όχι όμως μόνο σε αυτό.

Τα θέματα:

Τυπικό Α θέμα πύκνωσης που απαιτεί ορισμένη προσοχή στην αποτύπωση των λογικών σχέσεων.

Ένα εξόχως τυπικό Β θέμα με μεγάλη απόκλιση από το ΠΣ του μαθήματος. Εξετάζει (και μάλιστα με πολλή αυθαιρεσία) τυπικές γλωσσικές γνώσεις που δεν σχετίζονται με τη δημιουργική κατανόηση των κειμένων.

Στο Γ θέμα ακολουθείται η πρακτική των τελευταίων χρόνων να τίθεται ένα συγκεκριμένο ερώτημα και όχι η γενικότερη «ποιο είναι το θέμα».

Ιδιαίτερα προβληματικό είναι το Δ θέμα. Όχι γιατί είναι δύσκολο, αλλά γιατί είναι τυπικό, ανέμπνευστο με δύο ερωτήματα ασύνδετα μεταξύ τους από τα οποία το δεύτερο οδηγεί σε υποκριτικές απαντήσεις των παιδιών.